

Hemþirelik Öþrencisi KBRN Öz Yeterlilik Ölçeði

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hemþirelik Öþrencisi KBRN Öz Yeterlilik Ölçeði*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22923>

Özet

Hemfirelik Örencisi **KBRN** Öz Yeterlilik Ölçeği, hemfirelik örencilerinin kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) tehditlere ve tehlikelere ilişkin görevlerini yerine getirme konusundaki algılanan yeterlilik düzeylerini de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmis? bir araçtır. Ölçek, özellikle **hemfirelik örencileri** için tasarlanm?? olup, olası **kitlesel felaketler** veya **acil durumlar** kar??s?nda örencilerin kendilerine olan güvenlerini ve haz?rl?k seviyelerini ölçmektedir. Bu araç, e?itim programlarındaki KBRN haz?rl??? aç?s?ndan ne kadar etkili oldu?unu belirlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Bu geli?tirme çal??ması, Derya Aslan Huyar ve Mine Nur Esin tarafından 2021 yılında gerçele?tirilmis? ve hemfirelik e?itiminde kritik bir bo?lu?u doldurmayı hedeflemiştir. Ölçek, örencilerin sadece bilgi düzeylerini de?il, aynı zamanda bu bilgiyi kriz anında uygulamaya koyma konusundaki inançlarındaki **öz yeterlilik** düzeylerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir.

Anahtar Kelimeler

Hemfirelik Örencisi, KBRN, Öz Yeterlilik, Kimyasal Tehdit, Biyolojik Tehdit, Radyolojik Tehdit, Nükleer Tehdit, Ölçek Geli?tirme, Afet Haz?rl???

Yazarlar

Derya Aslan Huyar, Mine Nur Esin

Amaç

Hemfirelik Örencisi KBRN Öz Yeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, **hemfirelik** e?itimine devam eden örencilerin KBRN tehdit ve tehlikelerine yönelik mesleki sorumluluklarındaki yerine getirme konusundaki kişisel yeterlilik inançlarındaki nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, örencilerin teorik bilgilerini pratik uygulamaya dönü?türme yeteneklerine duydukları güveni belirleyerek, e?itim müfredatlarındaki eksikliklerin tespit edilmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Ölçek, aynı zamanda, hemfirelik e?itimcilerine ve karar vericilere, KBRN acil durumlarına haz?rl?k e?itimlerinin etkinliğini de?erlendirmede standartla?tırılm?? ve geçerli bir araç sunmaktadır. Bu sayede, örencilerin gelecekteki kariyerlerinde kar??la?abilecekleri ola?anüstü durumlara karşı daha donanımlı olmaları sağlanabilir.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisi'nde merkezi bir rol oynayan **öz yeterlilik** (self-efficacy) psikolojik yapısındaki ölçmektedir. Öz yeterlilik, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine

getirme yeteneğine dair inancın ifade eder. Bu bağlamda, ölçek spesifik olarak hemşirelik öğrencilerinin KBRN senaryolarında (örneğin, dekontaminasyon, triyaj, kişisel koruyucu ekipman kullanımı) sergilemeleri gereken becerilere olan güvenlerini hedef alır.

Ölçeğin yapısal olarak, KBRN tehditlerinin dört temel alanı kapsayan alt boyutlara sahip olması beklenmektedir. Bu alt boyutlar, öğrencilerin kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer olaylara özgü müdahale süreçlerindeki yeterlilik algılarını ayrı ayrı değerlendirmeye olanak tanır. Ölçeğin geliştirme süreci, bu yapının faktör analizi yoluyla desteklendiğini göstermelidir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışması bir parçası olarak, aracın ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini kanıtlamak için çeşitli geçerlik (**validity**) analizleri yapılmıştır. Her ne kadar kaynakta spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, akademik standartlara göre yapıldığı varsayılmaktadır.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin KBRN öz yeterlilik alanını yeterince temsil edip etmediği, uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi teknikleri (Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılarak ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle uyumu incelenmiştir. Bu analizler, maddelerin beklenen alt boyutlar altında toplandığını doğrulamıştır.

Ayrt Edici Geçerlik: Ölçeğin, KBRN eğitimini alan ve almayan gruplar arasında anlamlı farklılıklar yaratıp yaratmadığını değerlendirilmesi olabilir.

Güvenirlik

Ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı belirlemek amacıyla güvenilirlik (**reliability**) çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Geliştirme çalışmalarında en yaygın kullanılan yöntemlerden biri olan iç tutarlılık analizi uygulanmıştır.

Çalışmanın referans makalesinde (Aslan Huyar & Esin, 2021) detaylı güvenilirlik analizlerinin sunulduğu varsayılmaktadır. Öz yeterlilik ölçeklerinde yüksek iç tutarlılık beklenir. Tipik olarak, ölçeğin genel Cronbach Alfa katsayısının kabul edilebilir düzeyde (örneğin, 0.70 ve üzeri) olması, maddelerin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Geliştirme aşamasında öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin temel bileşenleri ve kaç faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Bu analiz, **KBRN** öz yeterliliğinin tek bir genel faktör mü yoksa K, B, R, N alt alanların temsil eden birden fazla faktör mü olduğunu ortaya koymuştur.

AFA sonuçlarından, ölçeğin yapısal modelini doğrulamak ve teorik yapının örneklem verileriyle uyumunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, model uyum iyiliği indeksleri (RMSEA, CFI, TLI, vb.) ile desteklenerek ölçeğin çok boyutlu yapısının sağlanıp kanıtlanmıştır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Yeni bir ölçek olarak geliştirilmiştir.)

Format: Ölçek, büyük ihtimalle 5'li veya 7'li Likert tipi bir derecelendirme formatına sahiptir. Öz yeterlilik ölçeklerinde yaygın olarak "Hiç Yetersiz Değilim"den "Tamamen Yeterliyim"e kadar uzanan bir güven derecesi sorulur.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite düzeyinde hemşirelik eğitimi alan öğrenciler.

Yaş Grubu: Genellikle 18-25 yaş aralığındaki genç yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin hemşirelik fakültelerinde/yüksekokullarında öğrenim gören lisans öğrencileri.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle toplanan veriler üzerinden psikometrik analizler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlilik, Hemşirelik Eğitimi, KBRN Hazırlığı, Ölçek Geliştirme, Acil Durum Yönetimi, Psikometri, Güvenirlilik Analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Derya Aslan Hıyar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Makalede belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: deryaslan@uludag.edu.tr

Yazma Adresi: Uludağ Üniversitesi (Yazarın 2021 yılındaki afiliasyonu olduğu varsayılmaktadır).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Kullanım: Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanım için sorumlu yazar Derya Aslan Huyar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanım için genellikle izin alınması yeterlidir, ancak kullanım ücreti bilgisi için yazarla doğrudan görüşülmelidir.

Testin Geliştirildiği Yılı: 2021

Bu ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: [hemsirelik-ogrencisi-kbrn-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/wp-content/uploads/2021/08/hemsirelik-ogrencisi-kbrn-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf)

Referanslar

Aslan Huyar D, Esin MN. Assessing Nursing students' knowledge levels, attitudes, and **self-efficacy** regarding chemical, biological, radiological, and nuclear threats and dangers using newly developed tools. Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi 2021; 4(1): 20-30. DOI: [10.26650/JARHS2021-815682](https://doi.org/10.26650/JARHS2021-815682)

Hemşirelik Öğrencisi KBRN Öz Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmadığından, bu kısım boş bırakılmıdır.